

Právo a morálka: úvod do problematiky

JUDr. Martin Hapla, Ph.D.

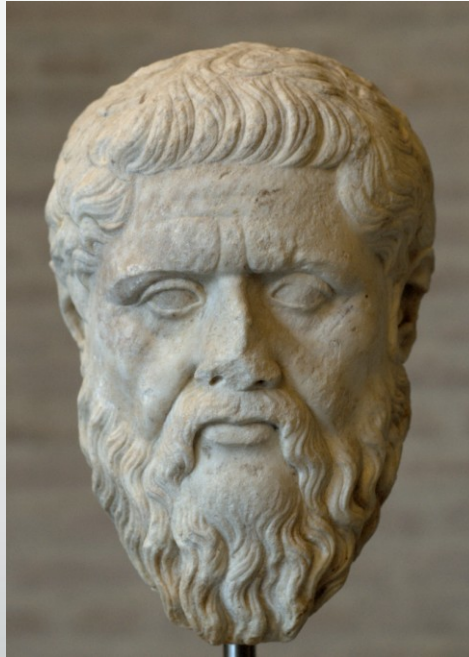
Vymezení základních pojmů

Morálka	Etika
Právo	Právní věda

Základní etické teorie

- Aretaická etika
- Konsekvencialistická etika
- Deontologická etika

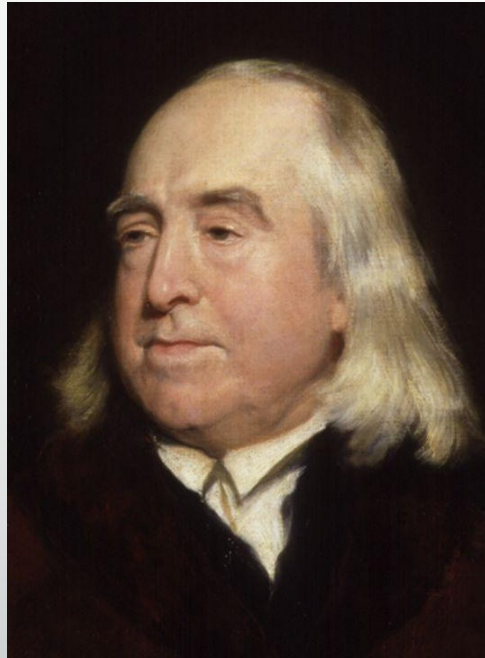
Platon

Aristoteles

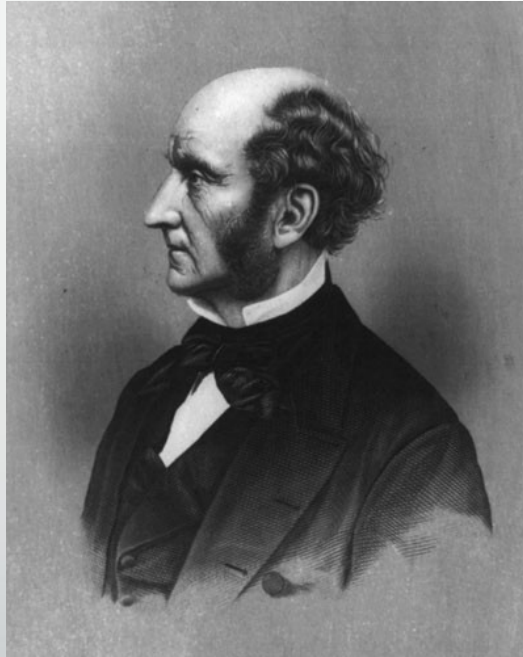
Jeremy Bentham

Jeremy Bentham

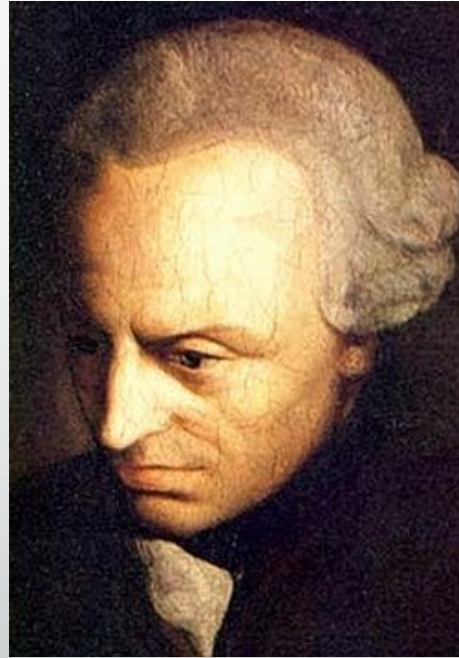

John Stuart Mill

Immanuel Kant

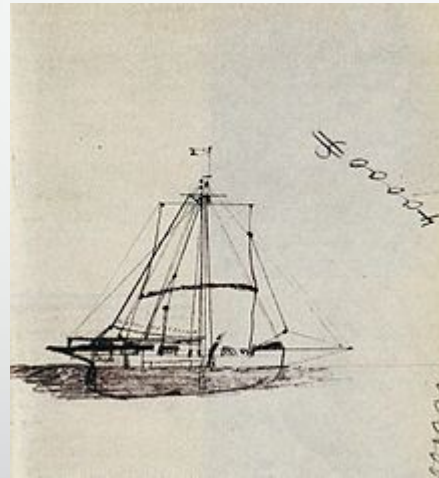
Kategorický imperativ, praktický imperativ

- *„Jednej vždy tak, aby se maxima tvé vůle mohla stát principem všeobecného zákonodárství.“*
- *„Jednej tak, abys používal lidství jak ve své osobě, tak i v osobě každého druhého vždy zároveň jako účel a nikdy pouze jako prostředek.“*

Benjamin Constant

The Queen v. Dudley and Stephens

Shody mezi právem a morálkou

- jsou to normativní jevy, soubory norem, které vyjadřují to, co má být
- regulují nejpodstatnější společenské vztahy, přičemž se často ve svém obsahu shodují
- používají velmi podobný slovník – hovoří o právech, povinnostech či závazcích

Rozdíly mezi právem a morálkou podle H. L. A. Harta

- Důležitost
- Imunita vůči záměrné změně
- Dobrovolný charakter morálních přestupků
- Forma morálního nátlaku

Rozdíly mezi právem a morálkou

Právo	Morálka
Podmínkou platnosti právní normy je její vydání, nebo alespoň akceptace ze strany státu.	Na platnost morální normy nemá postoj státu k ní vliv.
Právní normy jsou zpravidla velmi flexibilní, je možné je poměrně rychle změnit.	Morální normy mají více statický charakter, k jejich změnám obvyklé dochází pozvolně.
Právní normy jsou vynutitelné ze strany státu. Sankce představuje jeden z jejich klíčových rysů.	Dodržování morálních norem závisí především na svědomí subjektu, popřípadě společenském tlaku.

Vztah práva a morálky

Základní modely:

- spojovací teze (např. právo je podmnožinou morálky)
- oddělující teze (např. mezi právem a morálkou neexistuje žádná souvislost)
- komplementární vztah

Georg Jellinek

Hans Kelsen

H. L. A. Hart

Mělo by právo sloužit jako prostředek prosazování morálky?

- Herbert Lionel Adolphus Hart v. Patrick Arthur Devlin

Dobré mravy

- Co jsou to dobré mravy? Jak souvisí s morálkou?
- G. Teubner uvádí tři funkce dobrých mravů:
  - 1) funkce recepce a kontroly sociálních norem;
  - 2) transformační funkce;
  - 3) zmocňující funkce.

Současné tendence

- od-moralizování práva
- re-moralizování práva

Děkuji za pozornost.